

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. H.**, bývajúceho v S., zastúpeného Advokátskou kanceláriou M., s.r.o., so sídlom v B., proti žalovaným **1/ M.**, S., **2/ A. B.**, bývajúcemu v S., **3/ Š. C.**, **4/ M. C.**, bývajúcim v S., **5/ J. K.**, **6/ Z. K.**, bývajúcim v S., **7/ J. N.**, bývajúcemu v S., **8/ J. S.**, bývajúcemu v S., **9/ K. Ž.**, bývajúcej v Z., **10/ E. H.**, bývajúcej v B., **11/ J. F.**, bývajúcemu v O., **12/ MUDr. Ľ. V.**, bývajúcej v S., **13/ M. G.**, bývajúcej v S., **14/ M. K.**, bývajúcemu v S., **15/ J. M.**, bývajúcej v S., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 6 C 256/2004, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. apríla 2013 sp. zn. 1 Co 6/2013, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. apríla 2013 sp. zn. 1 Co 6/2013 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom z 20. septembra 2012 č.k. 6 C 256/2004-499 zamietol žalobu (podanú právnou predchodkyňou žalobcu) o určenie vlastníckeho práva žalobcu k označeným nehnuteľnostiam v k.ú. S. (ďalej len „parcely“). Dospel k záveru, že žalobcovi nesvedčí ani jeden z právnych titulov nadobudnutia vlastníckeho práva v zmysle § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobca síce uviedol, že v minulosti bola uzatvorená kúpna zmluva medzi jeho právnymi predchodcami a rodinou O., avšak nepreukázal, že by sa týkala niektorej z predmetných parciel. Osobne žiadnu z predmetných parciel nenadobudol kúpou, ani nepreukázal ich nadobudnutie darovaním, dedením či vydržaním. Ohľadne svojich tvrdení a nárokov nepreložil žiadny listinný dôkaz, zatiaľ čo žalovaní sa k spôsobu

nadobudnutia parcel vyjadrili a svoje vlastníctvo preukázali. Žalobu preto nemožno považovať za dôvodnú. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 17. apríla 2013 sp. zn. 1 Co 6/2013 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil s poukazom na správnosť a presvedčivosť jeho dôvodov (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Do pozornosti žalobcu uviedol, že ak sa žalobca domnieva, že vlastnícke právo svedčí jeho právnej predchodkyni (matke) A. H., môže byť úspešná len žaloba o určenie rozsahu dedičstva po právnej predchodkyni, nie žaloba o určenie vlastníckeho práva priamo zo strany dediča (žalobcu). Žalobca navyše neoznačil všetkých účastníkov konania, keďže žalovaní 7/ a 8/ nie sú výlučnými vlastníkmi, ale len spoluvlastníkmi parcel, na ktoré si vo vzťahu k nim žalobca nárokuje. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. Predovšetkým obsahlo namietal vady súvisiace s dokazovaním a vyčítal súdom, že ním navrhnuté dôkazy neboli vo veľkej miere vykonané vôbec, hoci boli spôsobilé preukázať tvrdené skutočnosti a ich vykonanie nebolo pre rozhodnutie o veci zd'aleka bezvýznamné, ako napr. písomnosti, ktoré navrhol vyžiadať z Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, Štátneho archívu v Bratislave, Oblastného archívu v Prešove a príslušných katastrálnych úradov, ale tiež o výsluch Š. Č. a právnych nástupcov pôvodnej žalobkyne ako svedkov, a v neposlednom rade o ohliadku sporných parcel. Odôvodnenie rozhodnutia, ktorým súd prvého stupňa tieto návrhy odmietol, neobstojí, nakoľko obsahuje len strohé konštatovanie o neúčelnosti vykonania navrhnutých dôkazov. Ďalej uviedol, že súd zanedbal svoju povinnosť oboznámiť ho s predbežným právnym posúdením veci, čím opomenul zásadu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. V dôsledku tohto postupu odňal žalobcovi nielen možnosť pred ním konať, ale aj ústavné právo na súdnu ochranu a tiež právo na spravodlivý súdny proces. Uvedené pochybenia, vykazujúce zjavný rozpor so zásadou priamosti dôkazného konania, spolu s jednostranným hodnotením dôkazov, viedli k nedostatočným skutkovým zisteniam a následne k nesprávnym právnym záverom, najmä pokiaľ ide o neunesenie dôkazného bremena žalobcom. Namietal tiež, že odôvodnenia súdnych rozhodnutí nezodpovedajú požiadavkám uvedeným v § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, a rozsudky sú zmätočné a nepreskúmateľné. Z týchto dôvodov žalobca žiadal, aby

dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa, zrušil, a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný 2/ sa vo svojom vyjadrení k dovolaniu stotožnil s hodnotením dôkazov i právnymi závermi súdov nižších stupňov. Dovolanie označil za neprípustné a uviedol, že žalobca nepreukázal právny záujem na požadovanom určení a nemá aktívnu legitimáciu vo veci. Tiež poukázal na to, že on sám nadobudol vlastnícke právo k parcelám nárokováných žalobcom v exekučnom konaní, kde je navrátenie do predošlého stavu vylúčené (§ 61 Exekučného poriadku). Dovolanie preto navrhol „zamietnuť.“

Žalovaní 5/ a 6/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu zotrvali na svojich doterajších stanoviskách a navrhli dovolaciemu súdu „potvrdiť predchádzajúce rozhodnutia.“

Žalovaný 7/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu zotrval na svojich doterajších stanoviskách a uviedol, že všetky relevantné doklady týkajúce sa veci už boli súdom predložené.

Žalovaný 8/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že parcely nárokované žalobcom zdedil po svojich rodičoch. Tvrdenia, na ktorých žalobca založil svoje nároky, označil za nepravdivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

Podľa § 241 ods. 2 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Na výskyt procesných väd konania vymenovaných v § 237 O.s.p. prihliada dovolací súd bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uplatnené.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu odvolacieho súdu sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či odvolací súd svojím postupom (ne)odňal dovolateľovi možnosť konať pred súdom. O procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny, zákonu sa priečiaci postup súdu majúci za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania (napríklad práva zúčastniť sa na pojednávaní, na vyhlásení rozsudku, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.). Uvedená vada konania (ak by k nej skutočne došlo) je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

Procesnú vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. videl dovolateľ najmä v tom, že súd prvého stupňa nevyhoviel všetkým jeho návrhom na vykonanie dôkazov a že vykonané dôkazy nesprávne hodnotil.

Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok (len) neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993).

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy) je umožniť každému bez akejkolvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces

je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Pokiaľ dovolateľ namieta porušenie ustanovení o dokazovaní v súvislosti s postupom odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že odvolací súd vykonáva (opakuje alebo dopĺňa) dokazovanie len v prípadoch uvedených v § 213 ods. 3 až 5 O.s.p., pričom rozhodnutie o potrebe opakovania či doplnenia dokazovania závisí (pri splnení zákonných podmienok) výhradne od jeho úvahy.

K tvrdeniu dovolateľa o opomenutí predbežnej právnej kvalifikácie veci (§ 100 ods. 1 O.s.p.) súdom prvého stupňa je potrebné uviesť, že hoci tento inštitút má nezanedbateľný význam v súvislosti s obmedzením počtu tzv. prekvapivých súdnych rozhodnutí, zákon ho formuluje len ako možnosť, nie povinnosť.

Dovolací súd, rešpektujúc ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p., dospel k záveru, že i keď tie okolnosti, na ktoré poukázal žalobca, nesvedčia o vade konania v zmysle § 237 O.s.p., predsa len je dôvodné jeho tvrdenie, že k vade takej povahy v konaní pred odvolacím súdom došlo.

Ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje § 214 ods. 1 O.s.p., rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy (len) ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a O.s.p. bez nariadenia pojednávania a je potrebné

zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 214 ods. 1 O.s.p.). V ostatných (t.j. v § 214 ods. 1 O.s.p. neuvedených) prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.). Zo spisu vyplýva, že odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania v súlade s týmto ustanovením.

Vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

O tom, či bol zachovaný postup odvolacieho súdu, ktorý je upravený v § 156 ods. 3 O.s.p., môže dovolací súd usudzovať len z obsahu spisu. Na č.l. 567 spisu je založený písomný pokyn predsedu senátu odvolacieho súdu určený súdnej kancelárii, aby na úradnej tabuli bolo oznámené, že rozsudok v danej veci bude vyhlásený 17. apríla 2013 o 9.05 hod. Tento pokyn bol doručený súdnej kancelárii 21. februára 2013, ktorá ho realizovala. Na č.l. 568 spisu je založené oznámenie o vyhlásení rozsudku určenom na deň 17. apríla 2013 o 9.05 hod, z ktorého ďalej vyplýva, že bolo vyvesené na úradnej tabuli súdu 26. februára 2013, avšak absentuje údaj, kedy bolo toto oznámenie o vyhlásení rozsudku z úradnej tabule zvesené. V dôsledku uvedeného obsah spisu neumožňuje posúdiť, či bola zachovaná lehota vyplývajúca z § 156 ods. 3 O.s.p. Pokiaľ obsah súdneho spisu dáva (má dávať) hodnoverný obraz o súdnom konaní, je v danom prípade namieste záver, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku neboli riadne oznámené. Uvedeným postupom odvolacieho súdu, ktorý sa priečil § 156 ods. 3 O.s.p., došlo k odňatiu možnosti dovolateľa konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Vzhľadom na výskyt procesnej vady konania uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p., i keď z dôvodu, ktorý nebol v dovolaní namietaný, dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.). So zreteľom na dôvod zrušenia nezaoberal sa otázkami namietanými žalobcom v dovolaní, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. septembra 2014

JUDr. Daniela S u ě a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková